

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Eidem rationi Durandi respondet Caietanus. c. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

est, sicut esset ut ignis combureret. Altera ratio est, quia si motus celi esset ab Angelo, & à propria forma naturaliter efficiente, ideoque posset ab Angelo cognosci, eadem ratione & liberæ cogitationes cuiusque Angelo notæ essent: nam licet pendeant ex libera voluntate, eliciuntur tamen à causa naturali, scilicet ab intellectu. Verum hæc ratio forsitan probat id, quod neque S. Thom. nec Ferrar. & alij huius opinionis negant, nempe cogitationes cordium, quatenus cogitationes sunt, secundum substantiam notas esse Angelis: tamen si hæc intentio, ex qua procedunt, & ad quam diriguntur, non sit nota.

Secundo sequetur, motum lapidis sursum effectum libere ab uno Angelo, non posse ab altero cognosci, quia pendet ex libera Angeli voluntate. Ita obiicit sibi Ferrar. & respondet, illum motum violentum lapidi, esse alteri corpori naturalem: & ob id recte ab Angelo cognosci quia ad hoc satis videtur, si cum aliquo naturali corpore habeat naturalem connexionem. Hæc tamen solutio parum habet momenti: nunc enim non agimus de notitia abstractiva, qua res cognoscitur secundum se abstracta ab existentia: sed de cognitione quam vocant intuitivam, qua Angelus cognoscit non solum motum aut operationem secundum se, sed inesse huius, aut illi subiecto: ergo quamvis Angelus recte sciat motum sursum esse naturalem aëri, & igni: hoc tamen non satis est, ut sciat, quando alicui mobili talis motus inest contra naturam, nisi cognoscat causam impellentem: si igitur non potest affectum voluntatis & motum intellectus hoc modo cognoscere: quia procedunt à causa libera, scilicet à voluntate: eadem ratione non cognoscat motum sursum lapidis tunc lapidi inesse, si ex sola libera voluntate Angeli pendet.

Tertio colligitur, motum hominis progressivum non cognosci ab Angelo: motum etiam imaginationis: quia non minus pendet hi motus à voluntate, quam cogitatio ipsa intellectus: nam si dicatur, has operationes non pendere à sola voluntate, sed etiam ab alia facultate naturali, aut imaginationis, aut mentis secundum locum: idem dicemus de operationibus intellectus. Ceterum ut supra notavi, hæc ratio probat id, quod etiam Doctores huius communis sententiae non negant, nempe intellectiones, quatenus intellectiones sunt, secundum suam substantiam recte ab Angelo cognosci: & solum ignorari, quo fine, quaque intentione fiant: id quod nos inferius ut probabile proponemus. Quod si aliquis hoc non concedat, certe argumento superius facto non leviter potest virgeri.

Sed posset aliquis dicere, ideo non solum affectiones liberas, sed etiam intellectiones & cogitationes unius Angeli non posse ab alio cognosci, quam à Deo, & ab ipso, qui eas habet: quia solus Deus operatur in intellectum, sicut etiam in voluntatem hominis aut Angeli. Verum contra hoc est efficax alia ratio, quia ex hac doctrina sequeretur, non solum non posse cognosci ab alio Angelo cogitationes existentes in mente alterius: verum etiam neque habitus, neque species intelligibiles: quia has solus Deus operatur infundens illas, vel saltem solus Deus cum intellectu Angeli eas efficit: quod tamen videtur falsum, & contra ipsum Sanct. Thom. qui in solutione secundi plane faretur, ab uno Angelo cognosci species

Vasquez in 1. p. tom. 2.

intelligibiles existentes in alio: solum vero latere usum earum, hoc est, operationem intellectus, ad quam Angelus virtutis specie: usum vero earum seu cognitionem ea solum ratione inquit latere alterum Angelum, quia quilibet virtutis speciebus, & cogitat prout libet ex imperio aut motione voluntatis. Ex qua etiam doctrina infra colligemus, actum intellectus unius Angeli, à quo pro voluntate non potest cessare, esse omnibus aliis naturaliter notum. Quocirca probanda non est Marii sententia loco citato coroll. 2. post secundam suppositionem, cum asserit, quemcumque habitum existentem in uno Angelo posse ab eo celari, ne ab alio videatur. Quæ sane opinio firmum fundamentum non habet: nam cum productio habitus non pendeat ex libertate nostra proxime, sed remote, & conservatio illius nullo modo pendeat: non est, cur dicamus, non posse habitum suapte natura à quovis Angelo cognosci. Ex quo efficitur non posse ab eo in quo est, celari, ne ab alio videatur.

CAPUT VIII.

Eidem rationi Durandi respondet Caietanus.

Alio modo contendunt Caiet. & Capreolus a. 2. citato ad 1. Durandi contra 1. conclus. dissolvere argumentum Durandi, quod superius contra rationem S. Thom. allatum est. Dicunt ergo principium, quo nititur ratio Sancti Thomæ, non esse illud, quod putavit Durandus, videlicet voluntas soli Deo subditur ut efficiatur, ut ex eo inferat, ergo soli Deo affectus illius notus est, sed alterum esse principium, nempe, Motus voluntatis non est aliqua natura habens esse fixum, sicut habet substantia, nec habet necessariam & determinatam connexionem, aut necessario determinare pendet ab aliqua naturali causa, sed solum à Deo: nec movere potest ex se intellectum alterius Angeli ad sui cognitionem proxime, nec remote, imprimendo aliquam speciem sui: nec alius Angelus habet species sibi ingentis, quibus represententur secreta cordium. Ex hoc autem recte colligit, ergo secreta cordium non possunt cognosci ab alio, quam ab eo cuius sunt, & à Deo, à quo solo movetur voluntas. Ita refert Capreolus propositionem, quæ tota ratio Sancti Thom. nititur videtur. Caietanus vero idem fere inquit esse principium, quod S. Thomas assumit, scilicet actus liberi voluntatis nostræ, vel Angeli non habent connexionem cum aliqua causa naturali & necessaria: & ideo non representantur in speciebus ingentis Angelo, sicut alij naturales effectus ex quo recte inferitur, ergo ab alio Angelo nequeunt cognosci, sed à solo Deo, & ab eo cuius sunt. Probat autem Caietanus, actus liberos nostræ voluntatis, vel Angeli non representari in speciebus alterius Angeli, quia sunt altioris ordinis, quam sint res naturales: ergo per species rerum naturalium non possunt representari: appellat autem res naturales quæ habent causam naturalem, hoc est, operantem per modum naturæ determinatam ad unum. Tandem Caiet. §. Ad evidentiam, in ultimis verbis ostendit, quare actus liberi voluntatis non cognoscantur ab alio Angelo per species sibi inditas à principio, quia videlicet Angeli solum habent species rerum naturalium: sed cur non habeant etiam affectuum volitionum liberarum, non probat.

Yy 2

Certe

35.
Impugna-
tur.
Caiet. &
Capr. ex-
plicatur.

Ceterum quis non videat, tam Caietanum, quam Capreol. multa supplere in ratione Sancti Thomæ quæ ipse Sanctus Doctor non cogitavit. Nisi quæ enim vnam ex illis propositionibus in eo inuenies: sed tantum assumit id quod supra retulimus, nempe solum Deum operari in voluntate nostram: ut inde colligat, affectus, & motus liberos illius à solo Deo posse cognosci, qui solus in illam operatur. Deinde ex propositione, quam assumit Capreolus, recte quidem inferitur, secreta cordis ab alio Angelo non cognosci, si Angeli per species rerum ipsas intelligunt: tamen principium illud pro sola ipsius voluntate absque alio fundamento videtur assumptum: gratis enim videtur dictum, & potius colligendum erat in ratione, quam assumendum illud pronuntiatum, secreta cordis humani, vel Angelici neque ex se mouent intellectum alterius Angeli, ut cognoscantur, nec sui speciem in Angelo producant, nec alius Angelus habet species illorum ab initio ingentis, ut ab eo cognoscantur: qui enim dicunt, ex se posse cognosci secreta cordis humani, vel Angelici, vno ex his tribus modis id docent, nempe quia ex se sine alia specie cognosci possunt virtute intellectus, sicut reliqua omnia, vel quia ex se producant speciem in intellectu Angeli: vel quia ita postulat Angelus natura sua habere species horum secretorum, sicut quorumcumque aliarum rerum, quas si non habet, sola Dei voluntate non habet, cum alias ex se sint eodem modo Angelo connaturales, sicut species aliarum rerum: in quo videtur summa huius controuersie constituta.

Eodem modo parum refert, quod assumit Caietan. nempe secreta cordium non representari per species rerum naturalium, & in intellectu Angeli solum esse species rerum naturalium. Primum quia non videtur impossibile, per eandem speciem cum Angelo representari plura diversi generis, ut substantiam & accidentia illius: cur ergo repugnabit, representari secreta cordium & essentiam voluntatis, vel substantiam Angeli, si quidem eadem cognitione, & similitudine expressa possunt representari plura & omnino diuersa? Deinde etiam admittatis, affectus & operationes liberas voluntatis per species omnino distinctas à speciebus rerum naturalium cognosci: probandum tamen erat, in intellectu cuiuscunque Angeli non esse species secretorum cordium, sicut aliarum rerum: vel si reuera non sunt, probandum erat, Angelum suapte natura postulare in creatione sua species aliarum rerum sibi infundi, aut congenerari, non autem secretorum cordium, si omnis cognitio Angeli sit per species: aut certe si Angelus sine speciebus elicere potest cognitionem aliarum rerum, probandum erat, intellectum eius virtute sua naturali non posse secreta cordium cognoscere, sicut potest res alias. Si vero aliquis dicat, cognitionem fieri per species impressas, quibus intellectus Angeli elicit cognitionem, & per nullas species posse representari secreta cordium, quia secreta sunt libera, species autem quæcumque est ordinis naturalis. Contra hoc est manifesta ratio: sequeretur enim, nec de potentia Dei absoluta dari posse species impressas secretorum cordis, aut notitiam propriam illorum, siquidem species illa, & cognitio esset ordinis naturalis, & per rem ordinis naturalis, hoc est, non liberam res liberæ representari

non possunt. Quod si facimus, dari posse species naturaliter representantes tam in actu primo, quam secundo secreta cordium, probandum erit, quare non infunderentur naturaliter Angeli, sicut reliquæ aliarum rerum.

Postremo obseruandum est iuxta sententiam horum authorum, si rationi eorum inueniendum est, cogitationes cordis humani, vel alius Angeli posse ab alio Angelo cognosci, quatenus cogitationes sunt, & secundum substantiam ipsarum circa quid nimirum versentur, & quid de illis sentiant vel negent: quia sunt elicite à principio naturalis, & secundum suam naturam sunt ordinis entium naturalium: solum autem libere sunt extrinsece, quatenus pendent aliquo modo ex voluntate libera, quæ quidem conuenit esse potest absque aliqua intrinseca mutatione facta in actu ipso cogitationis, ex eo solum quod ratione aduertente cum indifferentia voluntas mouet intellectum ad cogitandum: quæ quidem libere formaliter non est affectio intellectus, sed voluntatis. Solum igitur videtur dicendum iuxta horum Doctorum sententiam liberas voluntatis affectiones & intentiones occultas esse, ac proinde etiam in quem finem cogitationes dirigantur: ipsarum tamen cogitationes secundum suam substantiam, quatenus sunt operationes intellectus, non esse occultas alteri Angelo.

Communem sententiam alia ratione confirmat
Gregorius.

Demum Gregorius questione citata, ut communem sententiam cum Sancto Thoma & aliis tueatur, simulque eam confirmet, notat, ad hoc, ut aliquod sensibile sentiantur, non satis esse illud secundum se sensibile sit, & potentia sensus sit in aliquo, sed præterea necesse est, sensibile possum esse in debita distantia secundum locum, iuxta naturam cuiuscunque facultatis sentientis. Eodem pacto inquit ille, ut res aliqua ad intellectum etiam Angelico cognoscatur, propria notitia, quam vocant intuitum, non satis est esse secundum se intelligibilem, & esse facultatem intellectus ex se impotentem intelligere: sed necesse est, certe quodam modo se habere ad intellectum, ut proprio & intuitiuo conceptu cognoscatur. Quod si impossibile est, tali modo se habere: impossibile erit proprio conceptu & intuitiuo secretum cordis alterius cognosci. Quare, ut cognitio seu effectus alterius sicut est & proprio conceptu ab Angelo cognoscatur, non satis est ex se esse de genere intelligibilem, & facultatem intellectus esse potentem ad genus rei intelligibilem: sed necesse est habere peculiarem quendam modum requiritum, ut certa & intuitiva notitia cognoscatur: hic autem modus est, inquit Gregorius, esse in subiecto in illo intellectu, à quo debet intelligi, & intuitiuo cognosci: & quia secretum cordis rati Angeli non inhaeret intellectui alterius, non potest ab alio intuitiuo cognosci, quare ab eo in quo est. Ceterum ne videatur hæc ratio sine fundamento assignata, confirmat hoc exemplum: nam si Angelus esset simul cum anima rationali, & in eodem corpore hominis se penetrarent, vel anima cum anima, eo quod duo homines etiam se mutuo penetrarent: nihilominus anima non intelligeret secretum cordis Angeli, nec vna anima